

Студентське самоврядування як засіб формування управлінських умінь майбутніх фахівців

У статті аналізуються передумови зародження й розвитку студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України, розкривається його роль у життєдіяльності ВНЗ та у підготовці майбутніх фахівців до управлінської діяльності.

Ключові слова: вищий навчальний заклад, студентське самоврядування, управлінські уміння, навчально-виховний процес.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Проблеми самоврядування у закладах освіти набули значної ваги в кінці ХХ – на початку ХХІ ст., тобто в період становлення Української суверенної правової держави. Їх актуальність зумовили такі основні чинники.

По-перше, активне утвердження демократичних засад в усіх сферах життєдіяльності українського суспільства.

По-друге, інтеграція України у європейське співтовариство та перехід до ринкової економіки, які також, глибоко зачіпають усі складові освітньої галузі, вимагають її демократизації, адже згідно з принципами Болонського процесу студентство розглядається як партнер, суб'єкт педагогічного процесу у ВНЗ.

По-третє, студентство в усі часи виступало своєрідним барометром соціально-економічного та політичного стану суспільства. Молодь є найменш консервативним за своїми ціннісними орієнтаціями соціальним прошарком населення, найбільш чутливо реагує на соціальні зміни, їй притаманне негативне ставлення до порушення демократичних норм, законів, моральних принципів. Можна з повним правом розглядати молодь, особливо студентство, як „соціальний нерв суспільства”.

По-четверте, студентське самоврядування є важливим фактором розвитку і модернізації суспільства, виявлення потенційних лідерів, вироблення у них навичок управлінської та організаторської роботи з колективом, формування майбутньої еліти нації.

По-п'яте, опора на ініціативу, активну життєву позицію, європейські ціннісні орієнтації студентства є реальним показником цивілізованості суспільства, утвердження в ньому демократичних начал. Важливо чітко усвідомити, що успішна розбудова української держави залежить від самосвідомості, самодостатності, незаангажованості, свободи мислення, наполегливої праці кожного молодого громадянина України.

Проте реальний стан в окремих вищих навчальних закладах далеко не відповідає проголошеним деклараціям про студентське самоврядування. Саме цим пояснюється підвищена увага до проблеми студентського самоврядування з боку органів влади, науковців різних галузей, менеджерів освіти. Участь студентів в управлінні вищим навчальним закладом – це конкретний вияв демократизації вищої школи, утвердження її автономії, засіб формування управлінських умінь майбутніх фахівців.

Аналіз досліджень і публікацій... Окремі аспекти проблеми розвитку студентського самоврядування, його ролі в життєдіяльності вищих навчальних закладів різних рівнів акредитації, в розвитку особистості студента знайшли висвітлення в дослідженнях Т.Буяльської, В.Кременя, С.Ніколаєнка та ін.

Формулювання цілей статті... Мета статті – розкрити шляхи вдосконалення діяльності органів студентського самоврядування як чинника формування управлінських умінь майбутніх працівників сфери освіти.

Виклад основного матеріалу... Аналіз наукової літератури і освітянської практики дає підстави стверджувати, що забезпечити успішність організації студентського самоврядування зможе людина нового покоління, яка усвідомлює й реалізує свої права, має почуття високої відповідальності та власної гідності, вважає себе самодостатнім та незалежним членом суспільства й піклується про добробут громади. Саме такі риси уможливають появу ініціативи „знизу” та реалізацію прагнення досягти позитивного результату і „бути почутим”.

З метою виховання такого покоління людей доцільно розробити концепцію формування особистості менеджера через систему студентського самоврядування, що забезпечить підготовку громадян, здатних до самоуправління й до виконання державотворчих функцій, виховуватиме

повагу до держави, формуватиме громадянські якості через налагодження демократичних стосунків.

Відомо, що Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України ухвалило низку постанов, спрямованих на організацію студентського самоврядування у вищих навчальних закладах держави та надання студентам реальних прав в управлінні вищими навчальними закладами, проте далі від декларативних обіцянок справа не рухається. Причина відсутності результатів дії законів полягає в недостатньому фінансуванні програм, які сприяли б позитивним змінам за умови, що їхня реалізація буде поставлена на наукову основу і враховуватиме провідний досвід зарубіжних країн. За нинішніх економічних умов діяльність викладачів-ентузіастів на засадах добровільності, без державної підтримки, не вирішить проблеми реорганізації студентського самоврядування [1].

Сучасні дослідження підтверджують необхідність педагогічного керівництва студентським самоврядуванням. Першочерговим завданням є підготовка викладацьких кадрів, здатних працювати в нових умовах та виховувати молодь на засадах педагогіки співробітництва. Тому галузевому міністерству варто розробити освітньо-кваліфікаційну характеристику й програму підготовки фахівців для роботи з організацією та розвитку студентського самоврядування.

Для формування управлінських умінь у майбутніх фахівців вищі навчальні заклади повинні надати студентському самоврядуванню реальні повноваження, а не декларативні права. Для цього доцільно адміністрації вишів та їх студентам розробити протокол спільної діяльності й узгодити обов'язки та відповідальність сторін.

При цьому слід мати на увазі, що розширення повноважень студентського самоврядування та надання самостійності не означає, що студенти шукають відокремленості. Це, навпаки, засвідчує високий рівень педагогічного спілкування. Важливо, щоб робота студентського самоврядування органічно поєднувалася із зусиллями професорсько-викладацького складу, обслуговуючого персоналу та адміністрації вищого навчального закладу [2].

Оскільки студентське самоврядування вважають лабораторією практичного досвіду, то саме участь у діяльності студентських самоврядних організацій покликана вирішити проблему соціалізації студентської молоді. Для виховання якостей майбутніх громадян демократичного суспільства недостатньо прочитати восьмигодинний лекційний курс із демократії чи громадянського виховання. Слід сприймати громадянську освіту як педагогічний комплекс, що передбачає не лише оновлення змісту навчальних дисциплін, а й позааудиторні заходи та програми, створення сприятливого педагогічного клімату, організацію студентського самоврядування, демократичного управління у вищих навчальних закладах. Саме спільна діяльність викладачів, студентів та адміністрації впливає на формування демократичних ціннісних орієнтацій у молодих громадян [3, с. 63].

Водночас, як засвідчує аналіз діяльності ВНЗ, органи студентського самоврядування у вищому навчальному закладі спрямовують свої зусилля на розв'язання таких завдань:

- інформування студентів про їхні права та забезпечення захисту цих прав;
- виховання відповідального ставлення до своїх обов'язків та дотримання правил поведінки, Статуту й Положення про студентське самоврядування;
- підготовка студентів до участі в управлінні навчально-виховним процесом ВНЗ;
- формування в студентів громадянської відповідальності за своє майбутнє, майбутнє громади та країни; виховання поважного ставлення до Конституції студентського уряду та Основного закону України;
- підготовка студентів до практикування демократичних норм життя в суспільстві, активне залучення до вирішення проблем у країні;
- формування умінь ухвалювати рішення, здатності до самоаналізу;
- розвиток навичок планування й організаційно-адміністративних умінь;
- підвищення активності молоді в пошуку розширення форм участі в житті навчально-виховного закладу та надання студентам свободи вибору.

Для забезпечення ефективного педагогічного керівництва студентським самоуправлінням необхідно забезпечувати:

- регулярне проведення соціологічного опитування й анкетування з метою виявлення потреб та інтересів студентів;
- проведення досліджень, необхідних для вдосконалення виховної роботи навчального закладу та сприяння ефективності діяльності студентського самоврядування;
- швидке реагування на запити студентів і надання їм практичної допомоги;
- правова грамотність / компетентність майбутніх фахівців.

Висновки... Отже, ефективна співпраця адміністрації ВНЗ з органами студентського самоврядування сприятиме зростанню авторитету студентських самоврядних організацій як

інститутів, що спроможні здійснювати вплив на студентське життя, якість освіти та виробництва, ухвалення й реалізацію суспільно значущих рішень; перетворенню студентських організацій на реальний інструмент підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності в різних сферах суспільного життя й економіки, освіти й культури, формування їх активної громадянської позиції.

Список використаних джерел та літератури:

1. Вища освіта в Україні : навч. посіб. / за ред. В. Г. Кременя, С. М. Ніколаєнка. – К. : Знання, 2005. – 327 с.
2. Вища освіта в Україні і Болонський процес : навч. посіб. / за ред. В. Г. Кременя. – Тернопіль : Навчальна книга–Богдан, 2004. – 383 с.
3. Ніколаєнко С. М. Вища освіта – джерело соціально-економічного і культурного розвитку / С. М. Ніколаєнко. – К. : Знання, 2005. – 248 с.

Анотація

И.С.Руснак

Студенческое самоуправление как средство формирования управленческих умений будущих специалистов

В статье анализируются предпосылки зарождения и развития студенческого самоуправления в высших учебных заведениях Украины, раскрывается его роль в жизнедеятельности вуза и в подготовке будущих специалистов к управленческой деятельности.

Ключевые слова: *высшее учебное заведение, студенческое самоуправление, управленческие умения, учебно-воспитательный процесс.*

Summary

I.S.Rusnak

Students Self-Government as a Means of Managerial Abilities of the Future Specialists Formation

The article analyses the premises of origin and development of the students self-government in higher educational institutions of Ukraine, reveals its role in vital functions of higher educational institution and in preparation of the future specialists to the managerial activity.

Key words: *higher educational establishment, students self-government, managerial abilities, educational process.*

Дата надходження статті: „7” вересня 2012 р.

УДК 81'37:81

О.К.САДИКОВА,
старший викладач
(м.Хмельницький)

Розвиток полікультурної компетенції як одна з вимог сучасного виховання

Автор говорит про полікультурну компетенцію як необхідну умову успішного майбутнього сучасної людини. Оскільки поняття „полікультурна компетенція” є надзвичайно багатограним, виникає необхідність виділити її вирішальні компоненти. Формування полікультурної компетенції є метою всіх полікультурних тренінгів, які, на думку автора можна розділити на три основні групи: інформаційний, інтерактивний, культурно орієнтований.

Ключові слова: *полікультурна компетенція, соціальна, комунікативна, ділова компетенція, полікультурно компетентна людина, полікультурний тренінг (інформаційний, інтерактивний, культурноорієнтований).*

Постановка проблеми у загальному вигляді... Глобалізація є одним із значущих та найважливіших явищ останніх десятиліть, як у політичному, так і економічному відношенні. Вона сприяє розвитку міжнаціональних підприємств, надає можливості працевлаштування за кордоном. Досвід закордонного працевлаштування, нерідко негативний, викликає необхідність попередньої підготовки працівників більшості великих підприємств для роботи за кордоном. При цьому все більшого значення набуває поняття „полікультурна компетенція” як ключова кваліфікація майбутнього працівника.

Сучасна література з проблем міжнаціонального менеджменту одноставно підкреслює важливість набуття та розвитку полікультурної компетенції фахівців міжнародного рівня. „Як керівні, організаційні, комунікативні здібності є основними характеристиками сучасних висококваліфікованих фахівців, так полікультурна компетенція є ключовою характеристикою міжнародної підприємницької діяльності та міжнародного менеджменту” [1, с.97].